

nog postojanja bosanske trokonfesionalne (kršćanske) države čiji su najlojalniji podanici bili krivovjerni kršćani Crkve bosanske, zvani bosanski bogumili“.

Na kraju bih želio reći da dr. sc. Redžo Trako nije u ovoj knjizi samo kronološki ili jednotematski obrađivao pojedine nalaze, kamene ili pisane spomenike. On ih je, kad god je imao za to priliku, stavljao u usporedbu s drugim takvim dokazima u Europi, želeći time kazati da „zemljica Bosna“ nije bila neka izolirana zemlja, zemlja *ni na nebu ni zemlji*, nego je bila životni prostor u kojem su se osjećali utjecaji s istoka i sa zapada, sa sjevera i s juga. Bila je to, istina, „svoja zemlja“ upravo zbog takvog geopolitičkog položaja. Koristio se pri tome djelima stranih kao i domaćih istraživača.

Ivan Markešić

17. LOŠINJSKI DANI BIOETIKE
Sedamnaesta međunarodna znanstveno-
kulturna manifestacije u organizaciji
Hrvatskog filozofskog društva,
Hrvatskog bioetičkog društva i Grada
Malog Lošinja,
Mali Lošinj, 20. – 23. svibnja 2018

Sedamnaesta međunarodna znanstveno-kulturna manifestacija *Lošinjski dani bioetike* održana je u vremenskom periodu od 20. do 23. svibnja 2018. godine u Malom Lošnju. Organizatori manifestacije bili su Hrvatsko filozofsko društvo, Hrvatsko bioetičko društvo i Grad Mali Lošinj, dok je su-organizator bio Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku. Ovogodišnju *Studentsku bioetič-*

ku radionicu „Bioetika i masovni mediji“ organiziralo je Udruženje studenata filozofije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a su-organizator bio je Odsjek za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, uz pomoć Suradničkog kruga studenata Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku. Pokrovitelji 17. *Lošinjskih dana bioetike* bili su Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i Primorsko-goranska županija, dok je *Studentsku bioetičku radionicu* potpomogao Studentski zbor Sveučilišta u Zagrebu. Organizacijski odbor manifestacije činili su Predsjednik organizacijskog odbora Ante Čović, Glavni tajnik Hrvoje Jurić, poslovna tajnica Mira Matijević te 68 drugih članova. Za organizaciju *Studentske bioetičke radionice* zaslužni su Predsjednica organizacijskog odbora Lena Kuzmanović, Potpredsjednik Roni Rengel, te članovi Boris Sušnik Bolt, Dora Bukovac, Tamara Drašković, Buga Kranželić, Lena Kuzmanović, David Martić, Kristian Peter, Bernard Špoljarić i Maja Vejić. Program 17. *Lošinjskih dana bioetike* uključivao je: Međunarodni simpozij „Integrativna bioetika i nova epoha“ (21.-22. svibnja), Studentsku bioetičku radionicu „Bioetika i masovni mediji“ (20.-22. svibnja), okrugli stol „Bioetika u Hrvatskoj: stanje i perspektive“ (22. svibnja), predstavljanje recentnih bioetičkih izdanja (21. svibnja), te Bio Art: interaktivnu umjetničku radionicu „K izvoru univerzalnih simbola“ (22. svibnja).

Manifestacija je započela 20. svibnja s programom *Studentske bioetičke radionice*, gdje su studenti uz interaktivnu predstavu iz ciklusa *Bubnjevi kulture* započeli diskurs o temi masovnih medija. Svečano je otvorenje cijele manifestacije održano idući

dan, nakon čega je slijedilo plenarno predavanje Fernanda Lolasa Stepkea iz Čilea, dobitnika nagrade „Fritz Jahr“. Izlaganje je bilo naslovljeno „Hermeneutička dimenzija bioetičkog pothvata“. Iznošenjem aspekata hermeneutičkog pothvata ukazao je na bitne ciljeve uobičajene primjene bioetike u donošenju odluka koje se tiču znanosti, stručne prakse i postavljanja prioriteta u zdravstvenoj i okolišnoj problematici.

Nakon plenarnog predavanja, program je nastavljen u četiri usporedne sesije. Ukupno su izložena 63 istraživanja. Hrvoje Jurić (Hrvatska): „Integrativna bioetika i digitalna etika“, u kojem se istražilo kako se konceptualni okvir integrativne bioetike i njezina metodologija mogu primijeniti u kontekstu digitalnog društva; Predrag Pale (Hrvatska): „Etika virtualnih svjetova“, u kojem je propitao ulogu odgovornosti svakog pojedinca za podatke i informacije koje injektira u virtualne svjetove; Michael George (Kanada): „Činjenice? Što su, što znače i zašto je razumijevanje činjenica važno?“, istraživanje je gdje se navodila važnost kritičkog razumijevanja atributa kao osnova za razvoj bioetike na primjereno integrativan način; Lidija Knorr (Hrvatska): „Deep Web i pitanje etičkih načela“, u kojem se dubinski web prikazao kao možebitna platforma za postavljanje novih etičkih, društvenih i političkih načela u svrhu poboljšanja ljudskog života, Dina Šimunić (Hrvatska): „Bioetički zahtjevi pametnog grada“, u kojem se razmatrala mogućnost postojanja pametnog grada te važnost društvene znanosti i medicine u njemu; Marija Brdarević (Hrvatska) i Ivna Kocijan (Hrvatska): „Problem postmoderne civilizacije – propadanje braka i obitelji“,

u kojem se promišljalo o nestanku klasične obitelji i aktualnim spolno-rodnom raspravama; Rosanda Lovrić (Hrvatska): „Utjecaj medija na komunikaciju u obitelji“, u kojem se bavila krizom komunikacije između roditelja i djece, a koja je uvjetovana medijima, te mogućim rješenjem kroz medijski odgoj; Danijela De Micheli Vitturi (Hrvatska): „Odgovorno roditeljstvo kao važan čimbenik demografske revitalizacije“, gdje se pitalo nije li briga za cjelovito zdravlje pojedinca i obitelji osnovni čimbenik demografske obnove; Ivna Kocijan (Hrvatska) i Marija Brdarević (Hrvatska): „Surogatno majčinstvo – postoje li fiziološke i psihološke posljedice po zamjensku majku i dijete ili je baš sve ružičasto?“, u kojem su se izlagala pitanja moralnih i pravnih dvojbi surogat majčinstva, te posljedice koje ono ostavlja na majku i dijete; Marija Radonić (Hrvatska): „Promocija pismenosti: koliko čitamo djeci?“, u kojem se naglašavala svjesnost o čitanju te dobrobiti takvog poticanja djece od najranije dobi; Srećko Gajović (Hrvatska): „Je li zdravlje u digitalnom društvu uočljivo ili skriveno?“, u kojem je govorio o potrazi za zdravljem putem *online* sadržaja u kojem dolazi do pojave novih zdravstvenih rizika; Julija Erhardt (Hrvatska): „Quo vadis, medicina?“, u kojem se ispitalo kako dostignuća systemske biologije, a paralelno i tehnologije, povlače etička pitanja s kojima se dosad nismo susretali u prošlosti; Denis Kos (Hrvatska): „Informacijsko opismenjavanje i pristup zdravlju“, u kojem je razmatrao viziju kritički i informacijski opismenjenog pojedinca u kontekstu pristupa zdravlju kao primjer etičkog značaja informacijskog odgoja i obrazovanja; Jana Šimenc (Slovenija): „Facebook je moja ge-

mila: o načinima na koje Facebook sustvara iskustva bolesti“, u kojem se nudi pogled na razumijevanje relacijske i ontološke kompleksnosti suvremenog iskustva bolesti u slovenskom društvenom okruženju; Ivana Čović (Austrija): „Bioetički izazovi umjetne inteligencije“, u kojem se upućivala nužnost postavljanja bioetičkih okvira za situaciju koja je u nastajanju; Dominik Harrer (Austrija): „Humane biobanke i tjelesni materijali: pravo vlasništva nad vlastitim tijelom u perspektivi univerzalne normativne etike“, u kojem se istraživalo koje filozofske pozicije mogu opravdati ili opovrgnuti apsolutno shvaćanje „vlasništva nad samim sobom“; Aleksanda Deanoska (Makedonija): „21 godina nakon Konvencije iz Ovieda o ljudskim pravima i medicini: štiti li bioetika ljudsko dostojanstvo?“, u kojem se isticalo kako je vrijeme za mnoge bioetičke odgovore, poput one po pitanju terapijskog kloniranja, surogat majčinstva i genetičkih terapija; Mišel Androić (Hrvatska): „Biopolitika kriznog menadžmenta“, u kojem se objašnjavala sprega između biopolitike i bioetike u kontekstu u kojem obuhvaća pojam krize, ne samo kao društveni fenomen, već i ekološki pa onda protežan i na cijelu biosferu; Eva D. Bahovec (Slovenija): „Beauvoir u svjetlu integrativne bioetike“, istraživanje je u kojem se osvjetljavao pogled na Beauvoirinu temeljnu poziciju kao zahtjev za stvarnim, a ne samo formalnim oslobođenjem žene, a na kraju se ovaj problem postavio u širi kontekst suvremene bioetike; Urška Lampret (Slovenija): „Rodna diskriminacija u skijaškim skokovima“, u kojem je predstavljeno kako su skijaški skokovi olimpijska disciplina koja je do 2014. bila isključivo muška, a zatim se pitalo nema li cijela situacija veze sa

sponzorima i novcem koji sportaši dobivaju zahvaljujući popularnosti toga sporta; Ivana Zagorac (Hrvatska): „Što je bioetički senzibilitet?“, u kojem se, s ciljem povezivanja kategorija unutar ljudske prirode te čovjeka i prirode općenito, govorilo o povezanosti između tijela, razuma i moralnosti, a domena se širila preko ljudi na ne-ljudske životinje; Samir Beglerović (Bosna i Hercegovina) i Orhan Jašić (Bosna i Hercegovina): „Bioetičke teme u djelu *Razgovor sa svrakom* Selima Samija Jašara“, u kojem su kroz djelo islamskog teologa predstavljali teme iz sufizma, dogmatike i teologija morala u kontekstu osvjetljavanja bioetičkog senzibiliteta kroz uočavanje simbolike animalnog svijeta; Damir Žubčić (Hrvatska) i Saša Zavrtnik (Hrvatska): „Bioetički principi odnosa čovjeka i okoliša – primjer sjevernoameričkih Indijanaca“, u kojem se prezentirala bioetička dimenzija svakodnevice Indijanaca, gledajući na nju kao pluriperspektivno viđenje raznih dijelova njihova življenja koji su nerazdvojivo isprepleteni, povezani i integrirani s ostatkom prirode; Vladimir Jelkić (Hrvatska): „Odgovornost iz bioetičke perspektive“, u kojem se pitalo o granicama naše odgovornosti, njenom izvoru te odnosu između moći i odgovornosti; Filip Martin Svibovec (Hrvatska): „*Deus ex: homo sapiens* u potrazi za oboženjem“, u kojem je bio govor o tome kako tehnika postaje sredstvo u nadilaženju ljudskih granica, a tražio se odgovor na pitanje o potrazi vrste homo sapiensa za vlastitim oboženjem; Antun Japundžić (Hrvatska) i Ana Jeličić (Hrvatska): „Etika i osoba u misli Christosa Yannarasa“, u kojem je u duhu grčkog filozofa i teologa razmatrano razumijevanje etike i etosa kroz utjecaje koji su pridonijeli shvaćanju

etike i osobe; Suzana Vuletić (Hrvatska), Ivica Pažin (Hrvatska) i Davor Vuković (Hrvatska): „Zastupljenost integrativne teološke bioetike u vjeronaučnim programima“, u kojem se promišljala bioetika kroz kontekst teologije sa svrhom promicanja cjelovitog i sustavnog odgoja čovjeka; Saša Zavrtnik (Hrvatska), Damir Žubčić (Hrvatska) i Jelena Loborec (Hrvatska): „Memorija vode – voda kao medij prijenosa informacija“, u kojem su se kroz znanstvenu metodologiju propitivala istraživanja koja ukazuju na mogućnost vode da pohranjuje i prenosi informacije; Željko Kaluđerović (Srbija): „*Palingenesia* »sicilske Muze«, u kojem se proširuje vid etike kroz referiranje na Empedokla, koji ukazuje na povezanost ljudi, ne samo jednih s drugima ili s bogovima, nego i sa živim bićima koji nemaju dar govora; Tomislav Nedić (Hrvatska): „Status i položaj životinje u pravu“, u kojem je kroz pravne izvore postavljeno pitanje nije li životinja potencijalni nositelj subjektivnih prava, a ne samo pravni objekt; Neda Radulović (Srbija): „K ne-ljudskoj estetici“, gdje se ispitivao status životinja u okviru umjetnosti, te na koji način koncept performativnosti može funkcionirati kao mjesto isključivanja/uključivanja više-nego-ljudskih sudionika; Stijepo Letunić (Hrvatska): „Okolnosti primjene bioetike – procesi u međunarodnoj ekonomiji“, u kojoj se govorilo o tome kako konstelacija država i skupina država u međunarodnoj ekonomiji ovisi o disperziji tehnologije, ali kako bi kao sveobuhvatan pristup on trebao biti također i bioetički; Ivica Kelam (Hrvatska), Irella Bogut (Hrvatska) i Željko Popović (Hrvatska): „Filantropkapitalizam – posljednja granica kapitalizma“, istraživanje je u kojem su

upozorili kako se filantropkapitalizam u stvarnosti pokazuje kao ultimativni način stjecanja profita pod krinkom humanosti, pri čemu velike dobrotvorne organizacije nameću svoju viziju rješenja globalnih problema, dok se pritom stavlja naglasak na saniranje posljedica, ali ne i na uklanjanje uzorka; Slavo Grgić (Bosna i Hercegovina): „Moralno-etički vidici menadžmenta“, u kojem su uz pojam menadžmenta vezani i pojmovi etike i morala, te je time ukazano na primjenu etičkih i moralnih principa u poslovnom okruženju; Amer Ovčina (Bosna i Hercegovina), Hamid Palalić (Bosna i Hercegovina), Ernela Eminović (Bosna i Hercegovina) i Hadžan Konjo (Bosna i Hercegovina): „Organizacijsko ponašanje u kontekstu načela poslovne etike“, u kojem se govorilo o etičkim principima dobre organizacije – koji su to i kakve posljedice imaju za sebe; Dejan Donev (Makedonija): „O simbiozi bioetike i medija“, gdje se medij promatrao u širini društvenih procesa i gibanja, pri čemu bioetika s medijima čini nerazdvojnu simbiozu; Luka Vojčevski (Srbija): „Novinarstvo – može li se smatrati profesijom?“, u kojem je napravljena distinkcija između ‘zanimanja’ i ‘profesije’, uz izlaganje i analizu novinarske profesije u prostoru bivše Jugoslavije; Lea Hrvat (Hrvatska), Ivana Španić (Hrvatska) i Igor Salopek (Hrvatska): „Uloga tiskanih medija u stigmatizaciji osoba s mentalnim poteškoćama“, u kojem se propitivalo kakva je uloga medija u (re)stigmatizaciji osoba i zašto je važna edukacija novinara u području mentalnog zdravlja; Ivana Mitar (Hrvatska): „Prikaz djece s teškoćama u razvoju u medijima“, u kojem se iznosila metodologija istraživanja i prikaz rezultata na temu koliko se novinari pridržavaju etike pri izvještavanju; Mario Bebek

(Hrvatska) i Marija Brdarević (Hrvatska): „Predrasude i njihove posljedice za duhovno zdravlje osoba s invaliditetom“, u kojem se naglašavalo kako su pravilna naobrazba i jačanje samopouzdanja odgovor na problem predrasuda i sukoba prema osoba s invaliditetom, a za potencijalno rješenje ponudili su hagioterapiju koja kao znanstveno-terapijska disciplina istražuje čovjekovu duhovnu dimenziju; Pavle Piperac (Srbija), Karel Turza (Srbija) i Danijela Tiošavljević (Srbija): „Dijagnosticiranje Alzheimerove bolesti – bioetičke dileme“, gdje se iz medicinskog pogleda postavljalo pitanje je li etički opravdana uporaba genetičkog testa kod osoba koje nemaju izražene simptome bolesti; Amer Ovčina (Bosna i Hercegovina), Alma Beširević (Bosna i Hercegovina), Ajnija Omanić (Bosna i Hercegovina), Hamid Palalić (Bosna i Hercegovina) i Ernela Eminović (Bosna i Hercegovina): „Demencija – etičke implikacije“, u kojem su propitane etičke dileme iz domene komunikacije, odlučivanja, te odgovornosti u radu s osobama oboljelim od demencije; Marijana Neuberg (Hrvatska): „Autonomija osoba starije životne dobi“, istraživanje je koje propituje problem „kontaminacije osobnosti“, ne poticanja samostalnosti korisnika te ograničavanja vlastite slobode pri odlasku u Dom za starije osobe. Drugog dana manifestacije predstavljena su sljedeća istraživanja: Bardhyl Çipi (Albanija), Admir Sinamati (Albanija) i Naim Haliti (Kosovo): „Loša medicina kao rezultat pogrešnih postupaka“, u kojem su analizirali kako pogrešne teorije kojima se vode liječnici posljedično uzrokuju nastanak štete nad oboljelom osobom, dok su za primjer navodili albanski medicinsko-pravni slučaj pogrešnoga liječenja karcinoma natrijevim hidrogenkar-

bonatom; Eglantina Silamati (Albanija) i Admir Sinamati (Albanija): „Etika u oftalmologiji u Albaniji“, u kojem su analizirana ključna načela medicinske etike kao što su to povjerljivost, pristanak, autonomija, dobročinstvo, neškodljivost i pravednost, primjenjujući ih na neke slučajeve iz oftalmološke prakse u Albaniji te apelirajući na izradu posebnog etičkog kodeksa za oftalmološku struku; Ana Gongola (Hrvatska): „Zdravstvo i bioetika u hrvatskim dnevnim novinama“, u kojem je predstavljena analiza izvještavanja devet hrvatskih dnevnih novina u zadnjem kvartalu 2017. godine, s fokusom na usporedbu edukativne uloge i senzacionalizma, kao i na prisutnost bioetičkih tema vezanih za medicinu u analiziranim člancima; Igor Eterović (Hrvatska): „Zaštita prirodnog okoliša kao svjetonazor: planinarska etika kao primjer za bioetiku“, u kojem je razmatrao kako kodeksi planinarske etike pokazuju značajan oblik posebnog svjetonazora vezanog za zaštitu čitavog okoliša te kako takav svjetonazor kombinira različite vrste znanja iz različitih perspektiva; Marina Katinić (Hrvatska): „Kontakt sa zelenilom u odgoju i obrazovanju: *biofilija* umjesto *videofilije*“, gdje se kontakt s prirodom sagledavao kroz njegov utjecaj u području razvojne psihologije, odgoja i obrazovanja; Irena Bakić (Austrija): „Biofilični model psihoterapije“, u kojem je predstavljen biofilični psihoterapijski model koji je inspiriran dubinskom ekologijom, gdje se ljudsko biće ne razdvaja od prirodnog okruženja – u terapiji se traga za individualnom promjenom koja je ujedno i društvena, a posljedično imamo priliku eksteriorizirati introrevoluciju; Luka Janeš (Hrvatska): „Integrativna bioetika kao majeutika nove znanstvene

epohe i teleološki most između *psyche* – *bios* – *episteme*“, u kojem je iskazao kako je integrativna bioetika totalitet svrhovitosti spoznajnog zbivozborstva, a za fokus je uzeo semantičku analogiju konstelativnog terceta psiha – život – znanje; Ivana Ivančić Medved (Hrvatska): „Deset životnih područja unutar pluriperspektivnosti bioetike“, u kojem je govorila o deset životnih područja u kojima se unutar života ostvarujemo i unutar kojih sagledavamo svoje djelovanje, vlastitu perspektivu i ostvarenje zadovoljstva, a korelaciju je pravila s nietzscheovskom voljom za moći, odnosno izvršenjem svoga postojanja i nastanka vlastite autentičnosti i zadovoljstva; Vanja Borš (Hrvatska): „Dekonstrukcija i integrativnost: uloga i važnost dekonstrukcije za integrativan pristup“, u kojem je sagledana važnost dekonstrukcije za integrativan teorijski pristup zbiljnosti kroz argumente i protuargumente; Darija Rupčić Kelam (Hrvatska): „Narativna medicina. Pokušaj rekonstrukcije i zadobivanja identiteta putem osobnog narativa“, u kojem se naglašavala veza između bolesti i kulture, te predstavila narativna medicina koja prepoznaje, upija i reinterpretira osobno i autentično iskustvo bolesnika; Mirna Petak (Hrvatska): „Redefiniranje medicinske porabe kanabisa“, u kojem se nastojalo kroz pitanje medikalizacije društva doći do značaja kanabisa u (re)konfiguraciji kulturnih elemenata, kao i propitati sam pojam ‘čovjeka’, njegov trenutni položaj na Zemlji te odnos prema drugima; Ivana Tucak (Hrvatska): „Priziv savjesti i obvezno cijepljenje djece u Republici Hrvatskoj“, istraživanje je u kojem je analiziran sam pojam „priziv savjesti“, a nakon toga ispitano zašto neki ustavnopravni sustavi država propisuju obvezno cijepljenje djece,

dok istodobno dopuštaju priziv savjesti na temelju vjerskih uvjerenja; Sandra Radenović (Srbija), Miloš Marković (Srbija) i Branka Savović (Srbija): „Bioetika u suvremenoj Srbiji: akademska disciplina i javna debata“, u kojem je bilo riječi o značaju bioetičke teorije u visokoškolskom obrazovanju, te o značaju prakse gdje je kao aktualni primjer uzet ciklus javnih tribina u organizaciji Bioetičkog društva Srbije, u okviru kojih je pokrenuta inicijativa za izmjenu Zakona o transplantaciji organa; Igor Čatić (Hrvatska): „Utjecaj tehničkog razvoja na ljudsko biće“, istraživanje je u kojem se propituje kako robotizacija i digitalizacija utječu na humano i transhumano biće te zašto je transhumanizam tema koja zahvaća sva područja ljudske djelatnosti; Leon Zrnić (Hrvatska): „Granica između znanstvene fantastike i realnog svijeta. Može li umjetna inteligencija imati dušu?“, izlaganje je koje je propitalo što je to što biće čini svjesnim, a čovjeka duševnim i može li umjetna inteligencija biti svjesna, moralna i humana; Violeta Šiljak (Srbija) i Sandra Radenović (Srbija): „Kvantna medicina i sport – doping ili ne?“, u kojem je ispitano je li moguće postaviti etičku granicu po pitanju kvantne medicine koja se koristi u terapijske svrhe te u isto vrijeme može poboljšati sve vitalne funkcije organizma sportaša, a da je to nemoguće utvrditi antidopinškim testom; Matija Mato Škerbić (Hrvatska) i Miloš Marković (Srbija): „Fair play u sportu kao bioetičko pitanje“, u kojem su ukazali na neraskidivu povezanost *fair play*-a i *ethos*-a u sportu te na bioetičku relevantnost i prezentnost *fair play*-a u sportu, što su potkrijepili teorijskim i praktičnim primjerima iz povijesti sporta; Marko Kos (Hrvatska): „Etika u filozofiji tehnologije“, izlaganje je u kojem

je prikazana filozofija tehnologije – njena kratka povijest te mnoga pitanja i definicije koja su na ovom području ostala otvorena, a mogu nam pomoći sa stvarnim etičkim problemima koje naglašava filozofska kritika tehnologije; Marko Glogoški (Hrvatska): „GMO: čudo, zlo ili obećavajuća tehnologija?“, izlaganje je u kojem se postavlja pitanje o istinitosti argumenata pobornika GMO-a u trenutnom stanju sa sve više dokaza koji upućuju na ekološke, ekonomske i socijalne nedostatke i probleme vezane uz takav uzgoj; Katica Knezović (Hrvatska): „Bioetičko vrednovanje metoda oplemenjivanja biljaka – od križanja do *genome editinga*“, u kojem je prezentirana nova metoda oplemenjivanja biljaka pod imenom *genome editing* te naglašena potreba za uvođenjem granica prirodnosti i novim vrednovanjem biljaka oplemenjenih takvom tehnologijom, obzirom da su znanstvenici u molekularnoj genetici i poljoprivredi naišli na generalni otpor javnosti istoj temeljen na kriteriju neprirodnosti.

Okrugli stol „Bioetika u Hrvatskoj: stanje i perspektive“, održan 22. svibnja, organiziran je povodom dvadesete obljetnice simpozija „Izazovi bioetike“ koji je održan u Cresu, od 30. kolovoza do 2. rujna 1998., u okviru 7. Dana Frane Petrića. Na ovogodišnjem okruglom stolu izlaganja Ive Rinčić, Josipa Guća i Amira Muzura bila su posvećena hrvatskoj bioetici u europskom i globalnom kontekstu. Pri tome, Ante Čović je svojim izlaganjem ponudio *pogled unatrag*, dok je Hrvoje Jurić ponudio *pogled unaprijed*. Iva Rinčić i Amir Muzur u svome su izlaganju „Recepcija ideja Fritza Jahra u Hrvatskoj i svijetu dvadeset godina nakon njihova otkrića“ dali uvid u širenje Jahrova koncepta kroz nazive predavanja, konferencija, tiskanih

knjiga, mrežnih stranica, kao i u imenima institucija. Josip Guć svojim je izlaganjem „Nikola Visković i očevi bioetike“ istaknuo poveznice između Viskovićeve i bioetičkog djela te načina na koje se bioetika određuje kod njenih „očeva“ Pottera i Jahra u okviru integrativne bioetike. Amir Muzur i Iva Rinčić u izlaganju „Menico Torchio između Jahra i Pottera: novi prilozi povijesti bioetike u Europi i europske bioetike“ govorili su o talijanskom biologu Menicu Torchiju koji je kao iznimno intrigantan mislilac odavno bio na tragu bioetike koju je pokušavao povezati s intelektualnom baštinom kršćanstva.

Tijekom večeri prvog dana manifestacije predstavljena su recentna bioetička izdanja. Druge večeri, prije okruglog stola, odvila se interaktivna umjetnička radionica „K izvoru univerzalnih simbola“ s umjetnikom Krešimirom Katušićem. Radionica je započela projekcijom dokumentarnog filma *Spona* u kontekstu filozofsko-umjetničkog eksperimenta, nakon kojeg je slijedio razgovor i interaktivna radionica intuitivnog zapisivanja u mediju gline. Uz glavne događaje odvila se i značajna *Studentska bioetička radionica*, dio šireg godišnjeg projekta *Bioetičkog inkubatora*, što se potvrdilo ovogodišnjim rekordom od 33 izlaganja sudionika iz 5 zemalja: Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Makedonije i Njemačke.

I ove su godine Lošinjski dani bioetike omogućili prikaz širokog spektra raznih bioetičkih problema, te dali uvid u važnost pluriperspektivizma pri pogledu na pitanja koja nerazdvojno spajaju znanost kao metodologiju i vježbalište kritičkog mišljenja, te čovjeka i prirodu kao temeljni odnos koji je neiscrpan izvor i harmonije i revolucije.

Dora Bukovac